

ДАНАС НА ПОЗОРЈУ

11.00 часова / Такмичарска селекција

Округли сто: Покојник

11.00 часова / СНП, Камерна сцена

Јавно читање радова студената драматургије

Академија уметности Бања Лука (Република Српска, Босна и Херцеговина) и Академија уметности Нови Сад

14.00 часова / Академија уметности Нови Сад

Позорје младих

По мотивима текста Бертолта Брехта: ОПЕРА ЗА ТРИ ГРОША

Факултет драмских уметности Београд

Завршни испит студената и студенткиња 2. године Позоришне режије

Шеф класе: АЛИСА СТОЈАНОВИЋ, ред. проф.; ТАРА МАНИЋ, асистенткиња

Део испита студенткиња 2. године Драматургије

Менторка: БИЉАНА СРБЉАНОВИЋ, ред. проф.

Ауторке текстова: ЛЕА ПЕТРОВ, ЈАНА МИЛИВОЈЕВИЋ, ЈЕЛЕНА КРЏАВАЦ

Редитељи: ОГЊЕН ДРАГОВИЋ, МИЛАН БОГДАНОВИЋ, НИНА РАЧЕТА, АНЂЕЛА КРУНИЋ, РАДЕ ЈОСИПОВИЋ

1. ОГЊЕН ДРАГОВИЋ

Ауторка текста: ЛЕА ПЕТРОВ

Играју

Поли: АЛЕКСАНДРА МАРАШ*

Маки Нож: ДУШАН ПАВИЋ*

Браун Тигар: ВЕДРАН БОРОВЧАНИН*

Матија: АНДРЕЈ СУШАЊ*

Јаков: ЈОВАН СТАНКОВИЋ**

Пречасни Кимбл: АЛЕКСА МОГИЋ*

* студент/киња 2. године Глуме Академије уметности у Београду, класа проф. Милана Нешковића и Николе Ракочевића

** студент/киња 2. године Глуме на Академији уметности у Београду, класа Јане Маричић и Небојше Миловановића

Драматуршкиња на пробама: Леа Петров

Сценограф: Алекса Грбић, 1. година Архитектонског факултета у Београду

Костимографкиња: Софија Стефановић, мастер студије Сценског костима на ФПУ, класа ред. проф. Љиљане Петровић

Асистенткиња костимографкиње: Сања Рајић, 3. година Сценског костима на ФПУ, класа ред. проф. Љиљане Петровић

Кореографкиње: Теона Милићевић, 2. година Менаџмента и продукције позоришта, радија и културе ФДУ; Сташа Ивановић, 1. година Савремене игре на Институту за уметничку игру, проф. Огњен Вучинић

Аранжмани: Јована Јањић, 2. година Композиције ФМУ, доц. Драшко Ацић

Дизајн звука: Наташа Шормаз, 3. година Снимања и дизајна звука ФДУ, ментор Драган Стевановић

Реализатор звука: Душан Банић, 3. година Снимања и дизајна звука ФДУ, ментор Драган Стевановић

Дизајнер плаката: Боб Бобић

Фотографије: Ана Петровић и Катарина Капланец, 3. година Фотографије на ФПУ, ред. проф. Владимир Татаревић

Продуценткиња: Ања Станковић, 2. година Менаџмента и продукције позоришта, радија и културе ФДУ

Захваљујем Аљоши и Видану Кричку, Штенари Онлајн, Бобу, мајсторима, Гоци, Слађи, Андреи.

2. МИЛАН БОГДАНОВИЋ

Играју

Пичам: **СТРАХИЊА ПОПОВИЋ****

Силија: **АЊА КАТИЋ****

Поли: **ДРАГАНА НИКОЛИЋ****

Филч: **ВУК ПЕЋАНАЦ****

** студент/киња 2. године Глуме Академије уметности у Београду, класа Јане Маричић и Небојше Миловановића

Дизајнерка звука: **Софија Кузмановић**, 3. година Снимања и дизајна звука ФДУ, ментор Драган Стевановић

Реализатор звука: **Сава Миљивојевић**, 3. година Снимања и дизајна звука ФДУ, ментор Драган Стевановић

Фотографије: **Ана Петровић** и **Катарина Капланец**, 3. година Фотографије на ФПУ, ред. проф. Владимир Татаревић

Продуцент: **Марко Рибич**, 2. година Менаџмента и продукције позоришта, радија и културе на ФДУ, доц. Јована Караулић

3. НИНА РАЧЕТА

Ауторка текста: **ЈАНА МИЛИВОЈЕВИЋ**

Играју

Цени: **АНЂЕЛА АЛАВИРЕВИЋ***

Силија: **ДИНА ВУЧАЈ***

Маки Нож: **ЛАЗАР НИКОЛИЋ***

Лутка: **АЊА АРНАУТОВИЋ***

Беба: **ТЕОДОРА СИЋОВИЋ***

Малена: **ЈЕЛЕНА БЛАГОЈЕВИЋ***

Маторац: **МАРКО РИБИЋ****

Полицајац 1: **ВЕДРАН БОРОВЧАНИН***

Полицајац 2: **АНДРЕЈ СУШАЊ***

* студент/киња 2. године Глуме Академије уметности у Београду, класа проф. Милана Нешковића и Николе Ракочевића

** студент друге године Менаџмента и продукције позоришта, радија и културе ФДУ, доц. Јована Караулић

Драматуршкиња на пробама: **Јана Миљивојевић**

Костимографкиње: **Ања Алексић** и **Теодора Кумануди**, 3. година Сценског костима ФПУ, класа ред. проф. Љиљане Петровић

Кореографија: **Теона Милићевић**, 2. година Менаџмента и продукције позоришта, радија и културе на ФДУ, доц. Јована Караулић

Аранжмани: **Марко Весич**, мастер студије Композиције и оркестрације ФМУ, класа доц. др Владимира Кораћа

Дизајн и реализација звука: **Иван Рајнингер** и **Игор Николић**, 3. година Снимања и дизајна звука ФДУ, ментор Драган Стевановић

Корепетиторка: **Лола Станишић**, 1. година одсека за клавир на ФМУ, класа ред. проф. Лидије Станковић

Дизајнерка плаката: **Пандора Ада Андрејевић**, 2. година Графике на ФЛУ, класа Јасмине Калић Кумануди

Фотографије: **Ана Петровић** и **Катарина Капланец**, 3. година Фотографије ФПУ, ред. проф. Владимир Татаревић

Продуценткиња: **Милица Цветковић**, 2. година Менаџмента и продукције позоришта, радија и културе на ФДУ, доц. Јована Караулић

4. АНЂЕЛА КРУНИЋ

Ауторка текста: **ЛЕА ПЕТРОВ**

Играју

Маки Нож: **БУДИМИР СТОШИЋ***

Поли: **АЊА РАДОВАНОВИЋ***

Луси: **МИЛЕНА ВУКОВИЋ****

Смит: **ВЛАДИМИР ЖЕЖЕЉ****

Возач: **АНДРИЈА ЦЕРОВИЋ*****

* студент/киња 3. године Глуме Академије уметности, класа Предрага Стојменовића и Борке Томовић

** студент/киња 2. године Глуме на Академији уметности у Београду, класа Јане Маричић и Небојше Миловановића

*** студент 2. године Медицинског факултета у Београду

Драматуршкиња на пробама: **Леа Петров**

Сценографија: **Јана Лазаров**, 1. година Архитектонског факултета у Београду

Костимографија: **Софија Ликар**, 1. година Сценског костима ФПУ; **Вера Давидовић** и **Матија Ђукић**, 1. година Савременог одевања ФПУ

Кореограф: **Теона Милићевић**, 2. година Менаџмента и продукције позоришта, радија и културе ФДУ, доц. Јована Караулић
 Аранжмани: **Стефан Јосиповић**, 2. година Теорије музике ФМУ
 Дизајн и реализација звука: **Јована Орешчанин** и **Алекса Николић**, 3. година Снимања и дизајна звука на ФДУ, ментор Драган Стевановић
 Дизајнерка плаката: **Јана Лазаров**, 1. година на Архитектонском факултету у Београду
 Фотографије: **Ана Петровић** и **Катарина Капланец**, 3. година Фотографије ФПУ, ред. проф. Владимир Татаревић
 Продуценткиња: **Теона Милићевић**, 2. година Менаџмента и продукције позоришта, радија и културе ФДУ, доц. Јована Караулић

5. РАДЕ ЈОСИПОВИЋ

Ауторка текста: ЈЕЛЕНА КРЏАВАЦ

Играју

Браун Тигар: **ДАЛИБОР ШИШКОВИЋ***

Пичам: **ВИКТОР ЛУКИЋ***

Цени: **БОЈАНА МАНОЈЛОВИЋ***

Обезбеђење: **ЛАЗАР МИЛАДИНОВИЋ**

Хор: **ДРАГАНА НИКОЛИЋ***, **ВУК ПЕЂАНАЦ***, **СТРАХИЊА ПОПОВИЋ***, **АЊА КАТИЋ***, **МИЛАН БОГДАНОВИЋ****

Хармоникаш: **МИЛАН ЧУПОВИЋ*****

Вокал: **АНЂЕЛА СТОЈАНОВИЋ**

* студент/киња 2. године Глуме Академије уметности у Београду, класа Јане Маричић и Небојше Миловановића

** студент 2. године Позоришне режије, класа ред. проф. Алисе Стојановић и асистенткиње Таре Манић

*** ученик 4. година Средње музичке школе „Војислав Вучковић“, проф. Ненад Љубеновић

Драматуршкиња на пробама: **Јелена Крџавац**

Костим: **Софија Ликар**, 1. година Сценског костима ФПУ; **Вера Давидовић** и **Матија Ђукић**, 1. година Савременог одевања ФПУ

Дизајнерка звука: **Бојана Рувидић**, 4. година Снимања и дизајна звука ФДУ, ментор Драган Стевановић

Реализатор звука: **Огњен Младеновић**, 3. година Снимања и дизајна звука ФДУ, ментор Драган Стевановић

Шминка: **Вера Давидовић**, 1. година Савременог одевања на ФПУ

Дизајнерка плаката: **Јована Рувидић**, 1. година Сликарства ФПУ, класа ред. проф. Немање Николића

Фотографије: **Ана Петровић** и **Катарина Капланец**, 3. година Фотографије ФПУ, ред. проф. Владимир Татаревић

Продуценткиња: **Теодора Пајовић**, 2. година Менаџмента и продукције позоришта, радија и културе, доц. Јована Караулић

6. ТРЕЋЕ ФИНАЛЕ ЗА ТРИ ГРОША

Ауторка текста сонга: ЈЕЛЕНА КРЏАВАЦ

Корепетитор: Александар Милетић

Певају: **АНЂЕЛА АЛАВИРЕВИЋ**, **ДИНА ВУЧАЈ**, **АЊА АРНАУТОВИЋ**, **ТЕОДОРА СИЋОВИЋ**, **ЈЕЛЕНА БЛАГОЈЕВИЋ**, **ЛАЗАР НИКОЛИЋ**, **АЛЕКСАНДРА МАРАШ**, **ВЕДРАН БОРОВЧАНИН**, **ДУШАН ПАВИЋ**, **АНДРЕЈ СУШАЊ**, **АЛЕКСА МОГИЋ**, **АЊА КАТИЋ**, **ДРАГАНА НИКОЛИЋ**, **БОЈАНА МАНОЈЛОВИЋ**, **АЊА РАДОВАНОВИЋ**, **МИЛЕНА ВУКОВИЋ**, **ЈОВАН СТАНКОВИЋ**, **СТРАХИЊА ПОПОВИЋ**, **БУДИМИР СТОШИЋ**, **ВЛАДИМИР ЖЕЖЕЉ**, **ВУК ПЕЂАНАЦ**, **ДАЛИБОР ШИШКОВИЋ**, **ВИКТОР ЛУКИЋ**

Клавир: **Јелена Благојевић**

Продукција: Позоришни и радио студио ФДУ

Представа траје 1 сат и 50 минута

17.00 часова / СНП, горњи фоаје Сцене „Пера Добриновић“

Дани књиге

Промоција позоришних издања

Јокаим Вујић „Сабране драме“

Приредила Исидора Поповић

Учествују Исидора Поповић и Горан Ибрајтер

Ана Тасић „Трагови позоришне бесмртности“

Учествују Ана Тасић и Игор Бурић

19.00 часова / СНП, Сцена „Пера Добриновић“

Међународна селекција „Круїови“

Јосип Козарац **ТЕНА – КРОНИКА РАСПАДА ЈЕДНЕ ЉЕПОТЕ**

ГДК „Гавела“ Загреб, ГК „Јоза Ивакић“ Винковци, Луденс театар, Центар за цјеложивотно учење и културу Бјеловар и Градско казалиште Пожега (Хрватска)

Режија и адаптација: ДРАЖЕН ФЕРЕНЧИНА

Драматизација: БОРИСЛАВ ВУЧИЋ

Сценографија: МАРИТА ЂОПО, ДРАЖЕН ФЕРЕНЧИНА

Костимографкиња: МАРИТА ЂОПО

Аутор музике: ИГОР ВАЛЕРИ

Сарадница за сценски покрет: МАЈА ХУБЕР

Дизајн светла: ЗДРАВКО СТОЛНИК

Асистенткиње костимографкиње: ЕМИЛИЈА ШУШКОВИЋ, ТЕНА ПИЛИЋ

Улоге

Тена: МАТЕА МАРУШИЋ

Јерко Павлетић (отац) Јарослав: ФИЛИП ШОВАГОВИЋ

Беранек Леон: ИВАН ГРЧИЋ

Јунгман Ђорђе: ДАВОР СВЕДРУЖИЋ

Циганин: ВЕДРАН ДАКИЋ

Јоза Матијевић: ВЛАДИМИР АНДРИЋ

Ивка, његова жена: СЕЛЕНА АНДРИЋ

Марушка, Ђорђева жена: МАРТИНА СТЕПАНОВИЋ

Стара гатара: АРЕТА ЂУРКОВИЋ

Три жене: АРЕТА ЂУРКОВИЋ, СЕЛЕНА АНДРИЋ, ЗОРКО БАГИЋ

Крчмар: ИВИЦА ЛУЧИЋ

Лакеј: ЗОРКО БАГИЋ

Представа траје 1 сат и 30 минућа

20.00 часова / Културни центар Новог Сада

Позорје младих

Ежен Јонеско: БЕЛАВА ПЕВАЧИЦА

Академија уметности у Београду

3. година глуме

Класа: проф. ДРАГАНА ВАРАГИЋ и ЖЕЉКО ЂУКИЋ

Играју

Госпођа Смит: ТЕОДОРА МИКУШЕВ, КРИСТИНА МИЛЕШЕВИЋ

Господин Смит: АРСЕНИЈЕ БЕРИЋ, ЈОВАН ПОПОВИЋ

Госпођа Мартин: КРИСТИНА ПАУНОВИЋ, МАРИЈА СТОЈАНОВИЋ

Господин Мартин: СТЕВАН СМИЉАНИЋ

Мери: ТЕОДОРА ТОЈАГИЋ

Ватрогасац: АЛЕКСАНДАР АРСЕНОВИЋ

Представа траје 1 сат и 20 минућа

21.00 час / СНП, Сцена „Јован Ђорђевић“

ТАКМИЧАРСКА СЕЛЕКЦИЈА

Слободан Обрадовић

YANKEE ROSE

Београдско драмско позориште

(Публика је на сцени)

Режија: **МИЛОШ ЛОЛИЋ**

Адаптација и драматургија: **ПЕРИША ПЕРИШИЋ** и **АЛЕКСАНДАР РАДИВОЈЕВИЋ**

Костимографија: **МАРИА МАРКОВИЋ МИЛОЈЕВ**

Композитор и текст сонгова: **НЕВЕНА ГЛУШИЦА**

Сценски говор: **др ЉИЉАНА МРКИЋ ПОПОВИЋ**

Дизајн светла: **СРЂАН ЈОВАНОВИЋ**

Дизајн, израда лутака и стручни сарадник: **ЗОРАНА МИЛОШАКОВИЋ ТАСИЋ**

Сценска протетика: **SINERDŽI FX (ВЕРОЉУБ НАУМОВИЋ, КРИСТИНА**

МИЉАЧКИ, ДИЈАНА МОЛАЦ)

Асистенти режије: **СТЕФАН ЧАМЦИЋ, ЛУКА МИЈАТОВИЋ**

Асистент костимографа: **КАТАРИНА СТАНИВУКОВИЋ**

Улоге

ДАНИЦА МАКСИМОВИЋ

ИВАНА НИКОЛИЋ

ИВА ИЛИНЧИЋ

ИВАНА ВУКМИРОВИЋ

САРА РИСТИЋ

МИЛАН ЧУЧИЛОВИЋ

ЛУКА ГРБИЋ

ИВАН ЗАБЛАЋАНСКИ

АМАР ЂОРОВИЋ,

ДИМИТРИЈЕ ЦИНЦАР КОСТИЋ

ЏОНАТАН МАСТОР ЛУМБИЛА

МЛАДЕН ЛУКИЋ

МИЛОШ ЈАКОВЉЕВИЋ

Представа траје 2 сата

Међународна селекција „Кругови“

ТЕНА – КРОНИКА РАСПАДА ЈЕДНЕ ЉЕПОТЕ

ИЗВЕШТАЈ СЕЛЕКТОРА

ТЕНА – кроника распада једне љепоте, писац Јосип Козарац, драматизација Борислав Вујчић, режија и адаптација Дражен Ференчина; Градско драмско казалиште „Гавела“ Загреб, Градско казалиште „Јоза Ивакић“ Винковци, Луденс театар, Центар за цјеложивотно учење и културу Бјеловар и Градско казалиште Пожега (Хрватска)

Из романа Јосипа Козарца редитељ Дражен Ференчина излучује исконско непролазно, док економски реалитет оставља у другом плану. Приповедни предложак искоришћен је као основа за нову ауторску реконструкцију баштињене грађе. Елементи кореодроме, хорских гласова и експресионистичке честице у редитељском приступу, доприносе снажном утиску о модерном позоришном остварењу.

Миливоје Млађеновић

ЕКС ЛИБРИС

ЈОЗА: Чекаш?

ТЕНА: Чекам.

ЈОЗА: Играчка се покварила?

ТЕНА: Покварила.

ЈОЗА: А они отишли су .. далеко.

ТЕНА: Вратит ће се.

ЈОЗА: Чекат ћеш?

ТЕНА: Хоћу.

ЈОЗА: Хоћеш ли да и ја чекам?

ТЕНА: Што би ти чекао, Јоза?

ЈОЗА: Па... ако се не врати.

ТЕНА: Вратит ће се.

ЈОЗА: Јел ти знаш да ја тебе волим... Тена.

ТЕНА: Јоза... Јоза...

ЈОЗА: Ако ти нећеш... ја ћу се женити... морам...

ТЕНА: Жени се.

ЈОЗА: Ош ми доћи на свадбу?

ТЕНА: Нећу.

ЈОЗА: Зашто ти мен мрзиш?

ТЕНА: Не мрзим те, Јоза.

ТЕНА: Тко ти је млада?

ЈОЗА: А ко ће бити... Ивка...

(Јосип Козарац,
Тена – кроника распада једне љепоте)

ПИСАЦ

Јосип Козарац
(1858–1906)

Студије шумарства завршио је 1879. у Бечу. У књижевности се јавио 1875. песмом *Змија у Хрватској ливи*. Његових осамдесетак песама, у којима преваладају љубавни мотиви и песимистична атмосфера, нису оставиле значајнији траг у књижевности. Слично је и с

драмским текстовима, које је, као заљубљеник у позориште, написао још као бечки студент. Козарчеве прозе увелико надилазе његово песничко и младалачко драмско дело. Роман с тезом *Мршви кайићали* (Виенац, 1889) тематизује економске и социјалне проблеме славонског села. У контексту хрватског реализма значајан је због увођења новог тематског система у приповедачке просторе. Јака национално-просветитељска тенденција изражена је и у недовршеном роману *Живи кайићали*. У роману *Међу свијетлом и тмином* (1891), уметнички много слабијем од ауторовог романескног првенца, приповедач је заокупљен критиком чиновничког апарата у којем се каријера гради послушношћу и денунцирањем. Козарац је под друштвеним притиском био присиљен да промени крај романа и битно ублажи критичност. Тек је 1950. крај романа, према Козарчевој концепцији, реконструисао Е. Штампар. Док је у романима искључиво био гласноговорник славонског регионализма, у краћим прозним формама дошао је до изражаја Козарчев приповедачки таленат. Кратке прозе, писане под јаким утицајем И. С. Тургенева, најдотеранији су део ауторовог књижевног рада. У њима се осећа лаган прелаз Козарчевог реализма у надолазећи модернизам. Новелистички таленат препознатљив је и у почетничким *Причама гједа Нике* (Пучке новине, 1877–79). Истакнуто место у Козарчевом новелистичком раду припада теми лепоте родног крајолика (*Славонска шума*, Виенац, 1888), а међу најуспелије странице убрајају се текстови везани за последице распада патријархалног морала (*Бисер-Каша*, Виенац, 1887; *Тена*, 1894) и последице брачне невере (*Дона Инес*, Виенац, 1890; *Три љубави*, 1894; *Мира Кодолићева*, 1895; *Ойрава*, 1899). Већина његових јунакиња припада међу најбоље описане женске ликове у хрватској прози XIX века.

РЕДИТЕЉ

Дражен Ференчина

Рођен је 10. 2. 1967. у Загребу. Студирао је компаративну књижевност и филозофију на Филозофском факултету, а дипломирао је позоришну режију на Академији драмске уметности у Загребу. Режирао је више од сто представа у Хрватској, Словенији и

Босни и Херцеговини. Подједнако на сцену поставља текстове класичних (Шекспир, Молијер, Чехов, Гогољ...), као и савремених, неретко хрватских, драмских аутора (Зајец, Боко, Михановић, Матишић, Шпишић...). За своје представе добио је низ награда, међу којима се истичу Награда хрватског глумишта за најбољу режију и најбољу представу „Брак из рачуна“ Антона Павловича Чехова, Сатиричког казалишта Керемпух (2007.) Награда хрватског глумишта за најбољу режију представе „Микеланђело Буонароти“ Мирослава Крлеже, у продукцији Казалишта лутака Задар (2011.) те Награду хрватског глумишта за најбољу представу „260 дана“ ХНК Осиек (2015). Био је уметнички директор Градског казалишта „Зорин дом“ у Карловцу, и уметнички саветник и редитељ у Казалишту Вировитица, а тренутно је директор Градског драмског казалишта „Гавела“ у Загребу.

КРИТИКА

Ефектна слика давног доба

(...) Ференчина је адаптацију винковачке *Тене* урадио по Козарчеву роману што га је своједобно за осјечки ХНК драматизирао Борислав Вујчић, који је реалистичне призоре прожео мрачном симболиком и мјестимице злослутном апокалиптичном бајковитошћу. Унутар те апокалиптичне бајке, испуњене архетипским нагонима и исконском снагом самоуништења, траје живот славонских људи и љепотице Тене, која је својеврсна предводница и симбол растакања патријархалне заједнице те ослобађања жене од патријархата.

(...) Ференчина пише да се „насловни лик може читати и као метафора за Славонију, за 'раскош која се нештедимиче расипа'“. Но та давна чињеница, и данас у Славонији и Хрватској чита, у представи је занемарена. Адапаторова усредоточеност на Тену, коју је нагласио и поднасловом *Кроника распада једне љепоте*, онемогућила је, и редатељским рјешењима, да представа не зазвони као савремена и славонска реалистична елегича. Примјерице, Тенин отац Јерко – Филип Шоваговић – тијekom представе не проговори ни ријечи. Умјесто ријечи свира тамбурицу, која, истина, каткад зазвучи тужно и злослутно, али не изрази сав дра-

матични садржај неизговорених ријечи. Особито осјећаје када се Тена разболи и отац, у роману и Вујчићевој драматизацији, нуди све за њезино оздрављење. Када показује да има осјећаје које му расипност ускраћује, а окружење нијече.

Од окрутног реалитета Ференчину је више занимало исконско, оно што не уништава економска ситуација, што је Козарац апострофирао као непролазно. Занимала га је Тенина љепота и њезино тјелесно изобличење, које, након свих љубавних бродолома и посрнућа на крају представе, у тренутку када се након рата појави први љубавник Баранек, доживи својеврсну катарзу. Тим чином *Кроника распада једне љепоте* ускрсава као искуство са сретним завршетком.

Да би то редатељски апострофирао, Ференчина се користи знаковним театром, кореодрамом, зборским напјевима... „Жене су час спроводна поворка, час еротично коло, час одмор ратника“, пише у једној од дидаскалија у Вујчићевој драматизацији, коју редатељ отјеловљује и надограђује призорима руралне експресије. Примјерице одлично се користио стаблима посјечене храстове шуме и жутих бундевама – сценографија редатеља и Марите Ђопо, уједно костимографкиње – које не само ефектно дочаравају производе славонске земље, него глуме мртваца и дијете у колијевци. У дојмљивом и ефектном низању призора који се мјестимице чине нестварнима Тенина драма није само њезино потонуће на животно и љубавно дно него је еколошка драма и драма сувремености, која себе не види јер је заслијељена фатумом самоуништења.(...)

Андрија Туњић
Вијенац, 13. јануар 2022.

Козарчева Тена: много сјајних глумаца и понајбоља режија Дражена Ференчине

Тена није најзахвалнији текст за драматизацију: много је ликова не баш узбудљиве нутрине, једнозначно мотивираних. Покојни писац Борислав Вујчић драматизирао ју је почетком деведесетих, сачинивши од ње један, назовимо га тако, екстензиван сценослијед. Дражен Ференчина тај је сценослијед драстично скратио и дестилирао згуснуту радњу, коју је учинковито обликовао на сцени у свега сат и пол.

Рекао бих да је посриједи понајбоља Ференчинина режија, јер се и драматуршки и режијски ослободио оквира реалистичног приказивања, а опет задржао његову назочност и креирао представу лако читљиву, а опет дискретно уведеним елементима фантастике, гротеске и магије. Функција тих елемената јест да истражују скривене жеље актера и колективно несвјесно једне још напола племенске заједнице.

(...) Тену изврсно игра Матеа Марушић, улогу свакако не лаку, јер је лако склизнути у претјеривање или карикатуру. Тена љубује на сцени са четири мушкарца, што се чини напорним, но режија је сваки тај сусрет учинила дискретно нетипичним, а глумица игра са сваким партнером другачије, што је само по себи изванредно. Матеу

Марушић краси натпросјечна глумачка интелигенција и свакако је ова улога значајан корак у њезиној каријери.

Ипак, најснажнији дојам на сцени дао је Филип Шоваговић, у улози без ријечи, Тенина оца. У славонској ношњи, с тамбурицом, он комуницира и с Теном, и са селом, и са Тениним љубавницима без гласа, погледима, пребирањем по жицама, глазбом једва чујном а опет продорном. Многима старијима у публици учинило се да виде његова оца Фабијана Шоваговића. С разлогом.

Владимир Андрић исто тако игра надахнуто, Јозу Матијевића, те даје лијеп лук његове нутрине, од комичне понизности до циничне бруталности. Изванредно је енергичан Давор Сведружић као Јунгман Ђорђе, а духовит је и искричав Ведран Дакић као Циганин.

Особито ми је драго да је Иван Грчић, као Беранек Леон, напoкoн добио стoжeрну улогу, коју је одиграо суздржано и лијепo. Матијевићеву жену Ивку с весељем игра Селена Андрић, као стара гатара дојмљива је Арета Ђурковић.

Томислав Чадеж
Јушарњи лист, 28. децембар. 2021.

У ВРЕМЕ НЕСИГУРНО

ЉУДИ ОТРГНУТИ ОД ЗЕМЉЕ, ЗЕМЉА НАПУШТЕНА ОД ЉУДИ

Погранично славонско село, на обали Саве, уз турску Босну, у време аустријске окупације БиХ. Кривица је странаца што немилосрдно искоришћавају природна богатства (шуме, радну снагу), деградирају морал сеоске девојке: сиромашна и лепа, користи оно од природе дато – лепо тило и чари. Родитељи постају сводници, присиљени и осиромашени због пропасти задруга.

Јосип Козарац: Тенденциозан сликар наличја живота у који продиру капиталистички односи. Тематика раслојавања села, „мртви капитали“. У његовој интерпретацији огледа се парадоксално двојство условљено несхватањем суштине друштвених промена на селу: као весник младе хрватске буржоазије, пледирао је за што бржи развитак капиталистичке привреде, а као последњи изданак патријархалне задруге интимно је инклинирао превазиђеном начину живота, за који је сентиментално био везан...

Лаза Лазаревић: ...Касније је био оспораван због јаких симпатија према старим облицима друштвеног живота и морала у Србији, која је тада прелазила у капитализам... У књижевности је био прави, надахнути песник патријархалне породице и идиличног живота старинског србијанског села. С топлом љубављу и лиризмом сликао је сеоску породичну задругу, не допуштајући њено распадање, давао узорне портрете морално снажних старинских личности, носилаца старих обичаја, чувара традиција и бранилаца колективних породичних интереса над личним... и појединаца који су лична расположења жртвовали интересима породице... / према: Југословенски књижевни

лексикон, Матица српска, Нови Сад 1984.

Странац Леон „није дошао у Славонију да остане навик у њој (...) он је дошао да се обогати у тој земљи, а када се обогати, онда да рекне: с Богом остај, лијепа земљо, ја те више не требам, ја идем у свој крај, у свој род, да потрошим оно што сам у теби убрао..." „Бисер, бисер!... Биес би их знао, одкле тому народу још та поезија! Дошла, да ми прода дјевојку, а зове је бисером: дошла да једну окаља, а другу да ми понуди; једна је *бишаја* јер је већ продана, друга је *бисер*, јер се истом продаје.

Еј, славенска поезијо, еј мекано срце славенско! Тко би дан данас знао, да ли ћеш завладати свијетом или ћеш на све вијеке само маштати о својој величини и женијалности! (женијалан – велик духом, стваралачки, изванредно даровит)

Приредила Александра Коларић

Такмичарска селекција YANKEE ROSE

ИЗВЕШТАЈ СЕЛЕКТОРА

YANKEE ROSE, писац Слободан Обрадовић, режија Милош Лолић; Београдско драмско позориште

Духовита, гротескна и горка прича у којој се на црнохуморни начин „разбијају“ готово све парадигме о Америци. Полазећи од псеудобиографије Ен Никол Смит, америчке манекенке, глумице, телевизијске звезде и Плејбојеве лепотице и телевизијске личности, Слободан Обрадовић гради универзалну драмску причу о трагичној судбини жене. Милош Лолић ову причу о успону и паду једне од безбројних копија Мерилин Монро, редитељски компонује као спектакуларну жанровску мешавину мјузикла, луткарског позоришта и водвиља. Испитујући феномен „америчког сна“, представа се развија комедијски разуздано (захваљујући не малом уделу метатеатарских честица), распевано, да би се сва жанровска укрштања слила у основни тон представе: трагизам и неспокој. *Yankee Rose* приказује упечатљиво пошаст нашег времена: незајажљивост, безосећајност, распад породице, комерцијализацију, медијску манипулацију, потрошачку грозницу...

Миљивоје Млађеновић

ЕКС ЛИБРИС

АМЕРИКА: Слушај, у понедељак снимамо доручак са Мајк Тајсоном, док је прича о одгриженом увету врућа. Следеће недеље, епизода са Џоан Риверс, док је још жива. А преко ње ћемо да наватамо и Марту Стјуарт. Шта мислиш?

ПУБЛИКА: Он јој не одговори.

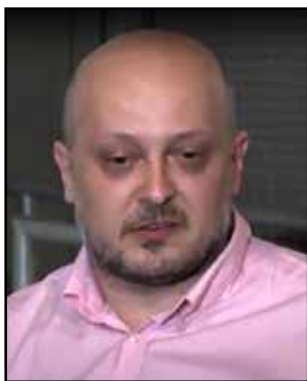
АМЕРИКА: Ај' ми се мало увлачи у дупе и реци „сјајна идеја“. Чисто да се не свађамо. Хоћеш да останеш? Не? Добро, онда иди. Ако може без расправе. Телевизија ми је једина лопта на терену.

ПУБЛИКА: А на екрану, на ком је укинут звук, гледа у атрактивне голишаве људе како се рву у блату окружени палмама. Прави се пред укућанима да јој није битно то што види, али види опет...

АМЕРИКА: Ненси, Џеси, или како год да се та шпијунчина сада зове, како у оскудном трикоу трчи у успореном снимку, њене дојке замамно одскачу и врлудају не бирајући страну, да би онда снажно ошамариле лице њене противнице. Данас се буквално свака шуша појављује на ТВ-у, и без обзира што ми и даље није јасно шта тачно гледам, довољно ми је да видим да Ненси, косе црвеније него икада, пред милионском публиком доминира, побеђује, поробљује неку смотану плавушу, и толико се осећам необјашњиво понижено да остајем фиксирана, па бленем у екран чак и током цингла за рекламе. Пише Сур...ви...вор, па одличан наслов, баш јој и приличи, у том смрдљивом муљу. Што је све небитно јер сам ја ионако исувише богата и лења да пролазим кроз овакве прљавштине тропских острва, штавише имам довољно кинте да продуцирам сопствени Сурвивор, само удобније, код мене на гајби, и нико непозван, него опстанак са својима, породично преживљавање.

(Слободан Обрадовић, *Yankee Rose*)

ПИСАЦ

Слободан Обрадовић

(Београд, 1977)

Дипломирао драматургију на Факултету драмских уметности у Београду 2008. године. Као драматург, адаптатор и преводилац драмских текстова сарађивао са водећим позоришним редитељима средње и млађе генерације. Сценариста и коценариста дугометражних и кратких филмова, документарних и играних серија. Селектор фестивала „Јоаким Вујић“ (2014–2015). Члан уредништва позоришног часописа „Театрон“ (2005–2012). Објављивао позоришне текстове и критике у часописима „Театрон“, „Yellow Cab“, „ТФТ“ и „Сцена“. Добитник годишње награде Позоришта на Теразијама и позоришта Душко Радовић. Добитник Стери-

јине награде за најбољу позоришну критику 2012. године, и Стеријине награде за драматургију за представу *Радничка хроника* Петра Михајловића, у режији Вељка Мићуновића и извођењу Народног позоришта из Суботице.

РЕДИТЕЉ

Милош Лолић

(Београд, 1979)

Дипломирао је позоришну и радио режију на Факултету драмских уметности у Београду. У Југословенском драмском позоришту је поставио представе: *Дневник о Чарнојевићу* Милоша Црњанског (2014), *Ошело* Вилијама Шекспира (2012), *Сањари* Роберта Музила (2008), *Друџа сјрана* Дејана Дуковског (2006) и *Тесла, шoшaлна рефлексija* Марије Стојановић (Југоконцерт и Југословенско драмско позориште, 2006).

Режирао је и у другим позориштима у Београду: *Агам и Ева* Мирослава Крлеже (Битеф театар, 2002), *Велика бела завера* Димитрија Војнова (Атеље 212, 2004), *Мушка сивар* Франца Ксавера Креца (Атеље 212, 2007), *Бој је ди-џеј* Фалка Рихтера (Мало позориште „Душко Радовић“, 2010), *Марија Стивјуарџ* Фридриха Шилера (Народно позориште, 2015). Последњих година са великим успехом режира у иностранству: *Жак или Покорност* Ежена Јонеска (Местно гледалишче, Љубљана 2012), *Робертo Цуко* Бернар-Марија Колтеса (Фолкстеатар, Минхен, 2013), *Хинкеман* Ернста Толера (Шаушпилхаус, Диселдорф и Салцбуршки фестивал, 2014), *Маниа* по Еурипидовим *Баханџкињама* (Максим Горки театар, Берлин, 2015), *Време забаве* Харолда Пинтера (Бургтеатар, Беч, 2016), *Рехниц* Елфриде Јелинек (Фолкстеатар, Беч, 2016), *Игоменеј* Роланда Шимелфенига (Театар Базел, 2017), *Зиг, језеро* Душана Јовановића (СНГ Драма, Љубљана, 2017), *На краљевском џуџу* Елфриде Јелинек (Шаушпилхаус, Франкфурт, 2018), *Борба црнаца и џаса* Бернар-Марија Колтеса (Бургтеатар, Беч, 2018), *У врџу или Лизистраџа друџи део* Сибиле Берг по Аристофану (Театар Базел, 2019)... Добитник је бројних награда: Гран при „Мира Траиловић“ на 43. Битефу за представу *Сањари* Роберта Музила (ЈДП, Београд, 2008), Политикина награда за режију на 46. Битефу и Награда за режију фестивала „Бајерски позоришни дани“ у Аугсбургу за представу *Крвава свадба* Федерика Гарсије Лорке (Фолкстеатар, Минхен, 2011), Гран при „Борштникови сусрети“ за представу *Барџлби, џисар* по новели Хермана Мелвила (Мини театар, Љубљана, 2011), Награда „Нестрој“ за *Маџично џојoдне* Волфганга Бауера (Фолкстеатар, Беч, 2012), Априлска награда града Београда за *Ошела* Вилијама Шекспира (ЈДП, Београд, 2012), Награда „Доротеа Неф“ за представу *Председнице* Вернера Шваба (Фолкстеатар, Беч, 2014) и *Лазарус* Енде Волша и Дејвида Боувија (Фолкстеатар, Беч, 2018)...

КРИТИКА

Сјајна и површна неутралност

Текст *Yankee Rose* Слободана Обрадовића може се дефинисати као сатирична комедија која фрагментарно исцртава животни пут Сузан Ли Алвин, фаталне америчке лепотице, трновити успон до богатства и славе, уз помоћ мушкараца, залуђених њеним шармом. На тематском плану, радња одражава декаденцију америчког живота, испразност гламура и баналност медија, јалове опсесије вештачком физичком лепотом, напумпаном, силиконском, метафором лажног сјаја чије светлуцање прикрива одсуство дубине, и непрегледну унутрашњу празнину. Специфичност текста је стилска умереност, пренаглашени и ишчашени ликови и театризована радња, који повремено имају комички ефекат, заснован на прекорачењима конвенционалних граница. Они јесу изазовни, али не толико да буду конститутивни стубови комада коме фали продубљивање значења и изазовнијих запажања, провокативнијих идеја и коментара.

Можда га, имајући у виду ове мане текста, редитељ Милош Лолић на сцену поставља као предлог за музичку представу, један сугестивно стилизован, надреални и гротескни *freak-show* (драматурзи Периша Перишић и Александар Радивојевић, композитор и текст сонгова Невена Глушица). Вешта, прецизна и маштовита режија и врло упечатљиво музичко извођење донекле успевају да попуне празнине полазног комада, у чему је пресудно важна игра посвећених глумаца и музичара. На сведено утврђеној сцени, радњу започиње четворочлани састав, или хор, у Обрадовићевом тексту означен као „публика“. Они су свечано, церемонијално обучени у одела, и може се рећи да имају функцију колективног наратора који ће пратити радњу, уводити у догађаје, коментарисати и повремено иронично разобличавати њихов ток, кроз говор и песму. Даница Максимовић харизматично игра ту напирлитану америчку икону, плавокошу Сузан изражених облина, изазовно увучену у сликовиту шљокичасту хаљину (костим Марија Марковић Милојевић). Упадљиво је нашминкана, или прешминкана, као да има маску, која прикрива и сузбија њен идентитет, подсећајући на јунаке треш филмова Џона Вотерса. Она спретно обликује празнину таштине, невоље које прате насилно богађење једне лаке жене, келнерице и плесачице, конкретне и симболичке проститутке.(...)

Врло вредан сегмент представе су сонгови који се уживо, енергично и хипнотички изводе. Они ослобађају емоције које недостају у драмском делу извођења, поправљајући донекле значењску оскудност полазног текста. А због његових ограничења, може се рећи да је представа попут Бодријаровог тумачења Америке, као земље која нема довољно дражи, као пустиње разрешене дубине, сјајна и површна неутралност, хипер-простор без жеље.

Ана Тасић
Полишика, 20. новембар 2022.

Кемп, провокација и сатира

(...) *Yankee Rose* ефектно комбинује кемп, провокацију и сатиру. Обрадовић и драматурзи Периша Перишић и Александар Радивојевић огољују „амерички сан“ приказујући нам гламурозни кошмар оличен у лику и делу платинасте лепотице чије обрине и поступци пркосе сили земљине теже и здравом разуму. То је прича о успону (и стрмоглаву) једне од безбројних копија Мерилин Монро, жене која, за разлику од свог узора коме је читавог живота тежила, није имала нимало талента за уметност, нимало класе или рафирмана, али која је зато својом појавом, као магнетом, привлачила погледе и пажњу – желели су је и мрзели, често истовремено. (...)

Обрадовић у својој главној јунакињи комбинује елементе биографија најпознатијих холивудских платинастих „секс бомби“ које, иако уз варијације, имају животне приче крцате подударностима и додирним тачкама (злбници би рекли: општим местима): рођење у сиромаштву, избељивање косе у платинасто у раној младости (што постаје готово ритуални чин, означитељ иницијације у свет одраслих и сексуално активних), промена имена и успон уз помоћ небројених скандала, неконтролисано мењање љубавника и супружника, злоупотреба алкохола и таблета, све то са честим – мада не и обавезним – трагичним крајем пре навршене четрдесете године.

(...) Даница Максимовић јесте знатно старија од лика који тумачи, што заправо ништа не смета јер је главна јунакиња представе *Yankee Rose* у бити ванвременска, она је увек млада – или настоји да се тако представи – било да јој је 18 или 81. Искусна глумица, позната по својим комичним бравурама и улогама заводница, овде је своја на своме, улога Америке као да је кројена за њу, с тим да посебну похвалу заслужује због тога што јој није недостајало храбрости да свој лик онеобичи, и виузелно и глумачки, гурне га у правцу гротеске, пренагласи до тачке када сав тај гламур, сва та претераност, почну да поништавају сами себе.

Млади глумци Иван Заблаћански и Лука Грбић енергични су у повереним им ролама и очигледно се одлично забављају, ради да се покажу у једном новом светлу, а похвале заслужује и остатак глумачког ансамбла у коме су Амар Ђоровић, Ива Илинчић, Димитрије Цинцар-Костић... Сви они тачно знају шта и када треба да ураде, и уз вођство Милоша Лолића, успевају да прецизно погоде одговарајући тон балансирајући на танкој граници озбиљног и подсмешљивог. Ипак, сви глумци су овде подређени главној звезди, у њеној су орбити. Ово је, пре свега, шоу једне жене, сви остали су епизоде – ма колико живописни били.(...)

Ђорђе Бајић
Време, 15. децембар 2022.

У ВРЕМЕ НЕСИГУРНО

У ТРАГЕДИЈИ СЕ УВИЈЕК ПЛАЧЕ,
У КОМЕДИЈИ СЕ УВИЈЕК СМЕЈЕ

Дионис и архетипи: ...Сажета одредница маске најприје упућује на функцију *скривања*, јер допушта разликовање *свољашње* – облика, форме и *унутрашње* особе која маску/форму на себе поставља. Однос јаства (сопства) личности и њене појавне представе, одређује се термином *персона*: „вештачка личност која поседује функцију заштитне маске у систему односа са ближњима односно околином“... Једна од опасности на путу индивидуације личности јесте идентификација са својом персоном: онда човек више ништа не може извести на људски начин, јер је заточен у „маски са којом је срастао“... Психолошки речено, маска преображава свог носитеља у архетипски лик (Јунг).

Силвио д' Амико: Маска омогућује да глумчева властита личност *ишчезне* у стилизованој физиономији лика, непомичној у сталној гримаси, која у трагедији увек плаче, у комедији се увек смеје.

...Маска (личина) и *персона* представљале су опомињући подсетник на темељни став: једна личностна димензија не смеје никад да буде истовјетна са суштином ствари, с правим човековим бићем (онтолошким садржајем људске егзистенције).

...Бог Дионис, „егзарх“, који се налазио у центру хорског круга, представљао је првобитног Диониса и *његове* мноштвене ипостаси/лица. Маска и њезини облици имају функцију да представе неку врсту строге границе која дијели божанско и људско: они дијеле суштатство самога Диониса и гледалаца, јер је ријеч о облицима као ипостасама божанства, у којима не може бити представљено ништа што припада људској појавности. Стога се Дионис јавља у мноштвеним космичким маскама/персонама, личинама и његови служитељи ступају у однос с њим једино као с маском. Маска је првобитно превасходно значила култно прослављање васељенског закона промјене, „метаморфозе“ и „*йалинџенесије*“ [препород, обнављање душе], сагласно поимању свијета као драме промјене (преображаја).

...Епоха нихилизма која досљедно происходи из Ничеове опомињуће поруке о смрти Бога, учинила је да се маска, театар и умјетност уопште поимају као антропоцентрично стваралаштво које, супротно Елијадеовој [Мирча Елијаде] одредници, више не свједочи о присуству светога и не указује на „метафизичке путеве“... / Сениша Јелушић, *Разумјетни лушћу*, Огледи о трагању за архетипом, Позоришни музеј Војводине, Нови Сад 2017.

Приредила Александра Коларић

ИНТЕРВЈУ

Егон Савин
редитељ „Покојника“

ПОЧЕЛО КАО ИНТЕРВЈУ,
ЗАВРШИЛО КАО МАСТЕР КЛАС

Пљачкашка банда више се не крије. Нема потребе и разлога за то. Све је ионако у њеним рукама. Нико им више ништа не може, јер све је у њиховим рукама... Тако је то код Нушића, можда код нас ипак буде другачије.

„Мени је поводом ове представе важно да кажем нешто од онога што сам о овом комаду рекао глумцима на првој читаћој проби, а важно је и за друштво“, каже Егон Савин на почетку разговора поводом „Покојника“ ЦНП-а на Позорју. Без кликтабилних, бомбастичних речи, у наставку следи прави мали мастер клас о „Покојнику“ и самом Нушићу, а почиње овако...

Награда „Дејан Мијач“
за редитељски опус Егону Савину

Новоустановљену бијеналну Награду „Дејан Мијач“ додељују Удружење драмских уметника Србије и Стеријино позорје.

Жири:

Небојша Брадић, редитељ, Небојша Дугалић, глумац и Миливоје Млађеновић, професор и театролог (председник жирија).

„Поред тога што је 50 година био водећи комедиограф у српској књижевности, а то је остао до данас, Нушић је, како је и сам истицао, био утеловљивач наше грађанске драме. Неколико његових драма: 'Пучина', 'Тако је морало бити', 'Јесења киша', 'Покојник', 'Иза божјих леђа', не заостају за његовим комедијама. Упркос томе, чињеница је да је Нушић комедиограф заменио Нушића драматичара. Његове друштвене драме из грађанског живота брзо су нестајале с репертоара нашег позоришта.“

Шта мислите зашто?

По мом мишљењу, два су разлога за то. Прво – укус наше позоришне публике, која је изнад свега волела забаву и смех у позоришту, комику по сваку цену, па макар била и недуховита. Друго – одсуство слободне ауторске режије, која критички сагледава менталитет ликова, политичке односе у друштву и дух паланке. Зато је, а и због непажње позоришне и књижевне критике, која никад није темељно разматрала његов драмски опус, Нушић остао једино комедиограф. „Покојник“ је сатирична драма, дело које представља круну читавог Нушићевог стваралаштва. Нушић је на самом крају своје књижевне каријере смогао смелости и снаге да о основним друштвеним негативностима проговори отворено, на младалачки начин, без околишања. Приказао је у „Покојнику“ лажни и извитоперени морал, заснован на политичкој моћи, што је довело до опште хипокризије у свим сферама живота. Нушић се у „Покојнику“ исказује као неумољиви сатиричар, он сугестивно тамним бојама приказује лажни морал, безакоње, корупцију на којима почива читав друштвени поредак, у којем су богаћење и профит под заштитом власти. У комедији „Покојник“ директно је насликао спрегу власти с криминалом, као што је отворено приказао и полицијско насиље над грађанским правима и слободом личности. У сатиричном тону, препуном горчине, приводио је крају – велики комедиограф – свој опус, суморном сликом нашег друштва и опорим разрешењем без перспективе. Драмски приказ случаја Павла Марића посебно је драматичан. Њега су опљачкали људи из његове најближе околине, па је његов револт упућен на морал његових ближњих – морал његове жене која га vara с његовим ортаком, на морал пријатеља који се користи његовим научним радом да би направио друштвену каријеру, на морал самозваног рођака који је бескрупулозно уграбио и плачкао његову имовину. Али револт Павла Марића остаје у породичном кругу.

Какав је јунак Павле Марић заправо?

Да ли је Павле Марић озбиљно лице у комедији и како је доспео у овај комад, многи критичари то виде као недоследност и естетско колебање. Наиме, Нушић избегава да га комички оформи, и, за разлику од Марића, он остале личности комедије – како главне и све споредне – приказује рељефно и комично, чак гротескно. Импазантној галерији ликова и карикатура у „Покојнику“, Нушић је додао бескрупулозност, безобзирну осиноност и уцењивачку поквареност. Не слажем се да је Павле Марић озбиљна личност, као што тврди критика. Он је такође карикатура заљубљеног човека у једну похлепну и аморалну жену. Марић је непоправљиво слаб према својој блудници. Она га вероватно баш због својих порока снажно привлачи. Он зна да чак нема шансе против чопора хијена и да мора бежати да би спасао живу главу. Хумор у овој комедији инотониран је гротескно, без ведрине и оптимизма. Приказао је оштро и опорно мрачне фигуре представника модерног друштва, који поистовећују властите интересе с општим државним и друштвеним интересима. Желео сам да направим представу која се подсмева публици више него што се публика смеје ликовима ове сатире.

Како савремени драматичари пишу о свему ономе о чему је писао Нушић? Умеју ли да напишу драму?

Цео живот се бавим овим послом и трудим се да што више радим савремене писце. Радио сам их много, наро-

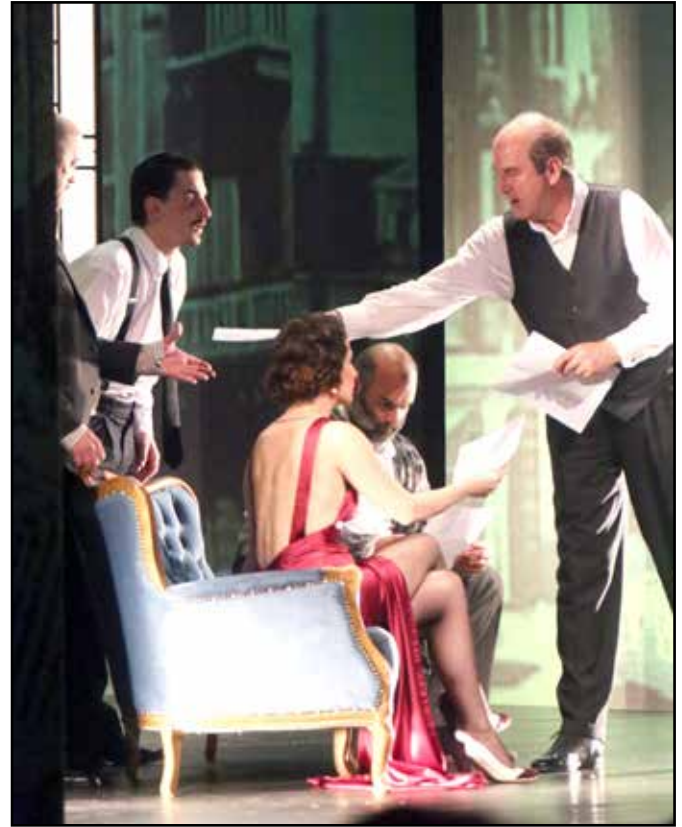

Фото: Б. Лучић

чито Небојшу Ромчевића, он је мој друг, близак пријатељ. Био је на генералној проби мог „Ујка Вање“ у Југословенском драмском позоришту и нисам одолео да га не питам – Небојша, ко је написао драму после Чехова?

И шта је рекао?

Ништа није рекао, заћутао је. Крај 19. века и почетак 20. века, тамо до неких почетака авангардне драме, то је неки шпиц позоришне уметности. Никад се више у историји цивилизације неће поновити и појавити такви таленти који су писали за позорише у 19. и 20. веку. Ми имамо комедиографију која је значајна у европским размерима. Драмску књижевност немамо. Али у комедиографији смо имали Стерију, Нушића, Александра Поповића, имамо Душка Ковачевића. То је већ и те како много за један мали народ и малу културу, и за ову ситуацију у којој живимо, у којој је позориште маргинализовано. Даровити људи више не желе да раде за позориште. За позориште раде само заљубљеници и они који не умеју ништа друго да раде. Данас је такво време да смо ми постали неважни и небитни, и отуда та грчевита потреба позоришних људи да стварају једно забављачко позориште, јефтино и површно, петпарачко, али да би привукли публику и да би се публика у некој већој мери вратила театру. Не могу да кажем, Београд има позоришну публику и свака добра представа је поздрављена, али то су изузеци који потврђују правило. Ако нешто, било шта, што се приказује у позоришту има снагу политичког коментара – то ће бити уважено и поздрављено. Ако има меру забавности, да се публика грохотом смеје – то ће такође бити поздрављено, али ни једно ни друго није базирано на значајној и вредној литератури и књижевности.

Снежана Милетић

Марко Баћовић
Спасоје Благојевић у
„Покојнику”

КУКУ МЕНЕ ШТА МЕ СНАЂЕ

Они лажу, краду, завађају, манипулишу, варају, отимају, плагирају, прикривају, заташкавају, присвајају туђе – научне радове и жене... Најгори су од најгорих, незналице и нерадници, неспособни друголигашки у свему, а као такви увек – најмоћнији у друштву. Не зову се Љубомир Протић, ни Спасоје Благојевић... Имају друга имена. И презимена. И нису се родили у Нушићевој глави, већ којекуда другде. Градови њихова рођења радо би понекад утајили своје и њихово име. О тим без стида и морала, у времену данашњем, говори директор Црногорског народног позоришта, глумац Марко Баћовић, који у подгоричком „Покојнику” игра једног таквог.

Звучи невероватно да Нушић у ЦНП-у није игран целих 27 година, иако је све око нас звучало и изгледало као да је изашло из контекста његовог пера, како овде код нас у Новом Саду и Србији, тако и код вас у Подгорици и Црној Гори...

Нушић је у црногорском миљеу, језику и говору добио неке fine боје, неки занимљиви ликови прорадили су једнако добро као и код њега. Контекст је углавном исти свуда у региону, и не само у бившој Југославији него, чини се, у целом свету. Реч је о великој отимачини, о бескрупулозним људима спремним на све да би отели оно што није њихово и што им, у суштини, не треба. Они би туђу имовину и паре, да би се пробали – не презају ни од чега. Имају озбиљне везе с криминалом, у спрези су с властима и полицијом. То врзино коло ужаса, права је слика и нашег времена. Данас је овај Нушић врло, врло мрачна комедија. То његово последње дело, тестаментарно, груба је пљуска у лице друштву о свему оном што је у њему лоше. Фирма о којој се говори у представи је „Илирија”, заправо географски назив за простор Југославије, и у томе се крију тешка сатира и оптужба, како на оно време, нажалости и данас. Неке ствари су и горе.

Има ли лека против тога? Као обични људи, имамо ли наду да се боримо, има ли је у нама?

Можемо да имамо ако причамо као што прича ова представа. Ако говоримо истину, ако се горко насмејемо – као у овој представи, ако злу у лице кажемо шта је и какво је.

Шта је сатирично у нашем, прилично трагичном друштву?

Много тога, ево овде је то исмевање друштвених неправилности. То су у Црној Гори организоване криминалне групе, и што је најстрашније, повезане с полицијом и власти. Оне оперишу тако што неког оклеветају, па га, ако имају неког у полицији, прогласе и непријатељем, то је најгора матрица.

Јесте ли се током проба више смејали или осећали горко?

Забављао нас је Нушић, он је велики мајстор за комично у трагичном, а забринула нас је количина зла, бескрупулозности и лицемерности која постоји. У представи, а Нушић је то написао, онај који нема никакво право, ни легитимитет да изговори ту реченицу, каже – децо моја, знао сам да ћемо победити, јер постоји она народна да правда увек на крају победи. То изговори онај који је правду осујетио. И зато је ово горак комад, горка комедија. Тај нам смех може помоћи да прогутамо горке пилуле.

Језик заиста даје посебан тон овом вашем Нушићу. „Ће поша, није ни крета”, одлична су дијагноза одржавања погубног статуса кво, а „Куку мене шта ме снађе” описује континуитет нашег историјског и људског дисконтинуитета.

Убацили смо те локалне поштапалице које јасно дефинишу то што Нушић пише, ти локализми су дефиниција свега, па и Нушићеве да не можеш више ни смрти веровати, и смрт се пролагала.

Фото: Б. Лучић

Представе и позориште говоре о нашем животу који бива све огољенији и суровији. У позоришту имамо утисак да нам људи који га стварају стално говоре оно што знамо, као гледаоци имамо утисак да нас редитељи са сцене засипају мраком који живимо. Не треба нам више мрака. Каже Дијана Милошевић да је данас једино субверзивна нада и да су уметници, као луче једног народа и свих грађана, дужни да понуде светло и наду.

Сложио бих се с тим. Нада нам може бити и то да сви у публици постанемо свесни, или смо свесни, колико је опака ствар која се дешава око нас. Та свест је нада која може да нас покрене, може нам помоћи да не дозволимо бар то да лопов прође поред нас уздигнуте главе. Наша представа има комичне елементе, који су горки, али тако лакше прогутамо горке ствари, лакше поднесемо истину, а кад је сазнамо...

Јао нама...

Сигурно, али морамо се бавити њоме и налазити решења. Не може уметност револуционарно да помакне, осим да буде неко светло, да људи постану свеснији, мало-помало да се боримо против зла – у нама и око нас. Нушић је бриљантан у томе. Није откривао само мане других људи, него и свакодневна искушења свих нас. Морамо се насмејати себи, ономе до себе, поред себе, па и ономе изнад себе. Да у тим ликовима препознамо штетну мисао која је можда и у нама, а нисмо је свесни. Морамо наћи моралну снагу да јој се одупремо, иако нас и даље голица.

Кад је год тешко, а стално јесте, посежемо за Нушићем, Стеријом, Његошем, Достојевским, Чеховом... Има ли савремених писаца који говоре нешто важно?

Држимо се класике, јер је опстала кроз многа времена, то је чврсто и јако штиво. Наравно да има и младих који добро пишу, само треба време да опстану и да се афирмишу. Нећу све набрајати, јер ћу прескочити неког. Читао сам недавно један комад Мате Матишића...

Који баш није јако млад...

Није, али написао је добар комад. „Ја сам она која нисам“ [изведен на Позорју 2022, ЗКМ Загреб]. Стално се рађају нови писци, уметници, глумци и сигурно су међу њима будући класици.

Снежана Милетић

Округли сто: ПОКОЈНИК

НУШИЋ ЈЕ НАШ ПОЗОРИШНИ ГЕНИЈЕ

Округлом столу о представи „Покојник“ Црногорског народног позоришта Подгорица и Центра за културу Тиват у режији и адаптацији Егона Савина присуствовали су редитељ **Егон Савин**, глумац **Марко Баћовић** и сценограф **Весна Поповић**.

Пре почетка округлог стола директор Стеријиног позорја др **Мирослав Мики Радоњић** прочитао је образложење о додели награде „Дејан Мијач“ редитељу Егону Савину. Награда ће бити уручена на затварању Стеријиног позорја. Жири је радио у саставу Миливоје Млађеновић, Небојша Брадић и Небојша Дугалић.

Редитељ **Егон Савин** рекао је да му је част да прими награду која носи име личности која му је било јако блиска. „Сећам се да сам као студент гледао 'Покондирену тикву' Српског народног позоришта у режији Дејана Мијача. То је за мене било откровење да је могуће у нашој лектири градити ново савремено позориште. Помислио сам да је у тој представи редитељ пронашао своју душу. Пуно година касније мени је Дејан рекао ту исту реченицу. Од тада смо често разговарали са истинским дивљењем и поштовањем.

Мислим да је то оно што бих поручио генерацијама младих редитеља да је најважније то узајамно дивљење.“

Модератор округлог стола др **Влатко Илић** поставио је питање о доследности бављења једним драмским писцем. **Егон Савин** рекао је да много воли Нушића. „Сусретао сам се са тим да су критичари говорили да је Нушић комедиограф, а он је наш једини позоришни геније. Читао сам са узбуђењем његове драме. 'Покојник' је круна његовог стваралаштва. Нушић никада није добио позитивну критику у Србији. Он је наш најдаровитији позоришни човек. Његове драме су писане не само са критичким освртом него су и духовите. Томе човек не може одолети. Он духовито, оштро и бескомпромисно ствара једно од најубудљивијих дела у српској књижевности“.

Гласање публике за најбољу представу ПОКОЈНИК – 4,02

Егон Савин додао је још да су му неодољива Нушићева опажања, друштвена комедија или комедија нарави. „То је нешто што је вечно. 'Покојник' је налог времена. То је сиже власти, криминалаца, полусвет се удружи и ствара богатство за себе. Све то што гледамо на телевизији сваки дан. Нушић се сам намеће, то је налог времена. То је балкански, паланачки менталитет. То је лако и брзо урађено. Имам малу резерву према његовим комедијама јер не верујем да би на крају изашао са глумцима.“

Влатко Илић мисли да хумор не треба да се поистовети са оним што се назива забава у индустрији забаве. Поставио је питање о афирмацији хумора која подразумева критичку идеју према друштву.

Глумац **Марко Баћовић** укључио се у разговор и рекао је да је у питању жестока сатира. „Ово је врло чврста драма. Једном ногом смо у драми, а једној у комедији. Не треба да бацамо удице публици и да је засмејавамо. То је само по себи смешно. Ја сам Спасоја Благојевића играо као густ и мрачан карактер. Нушић воли та своја лица, од Јеврема Прокића преко Живке Министарке. Спасоје Благојевић нема његове симпатије. Он је до те мере без карактера, ливав, спреман да уради било шта да се докопа онога што жели. Питао сам се шта је смешно, а онда сам схватио да је смешно што верује у оно што му одговара. Он са огромним

Фото: Б. Лучић

убеђењем верује да су победили. Тај Спасоје Благојевић нема интелигенцију и капацитет и не може да оствари оно што је замислио док се не умеша држава.“

Влатко Илић је напоменуо да је то ствар механизма и наглашио да се то види у представи. **Егон Савин** сматра да су они робови својих страсти и побуда. „Када их доведемо у драмску ситуацију, они су угрожени, на корак од закона, робије и губљења свега што су стекли. То је ситуација где су они смешни гледаоцима. Веома је тешко изаћи на крај с тим. Инсистирају на још више и више смеха. То је универзални проблем за редитеља. Зато не бих никада радио комедију. То је наша лакрдијашка природа, ми смо сви у позоришту лакрдијаша. Нушић је хтео да публика изађе из позоришта уз ведрину и растерећење, са пуном свешћу шта су гледали, али да буду ведри кад изађу. Његов циљ је да народ изађе из позоришта препорођен од свакодневних брига.“

Сашо Огненовски рекао је да је он оставио дивна сећања на народ у Македонији. „Ова верзија 'Покојника' инсистира на тужној констатацији да се и после сто година ништа није променило. Цео тај бандитизам и даље је ту. Нушић је инсистирао на томе да ће то постојати као друштвени вирус. Гледао сам десетак верзија 'Покојника'. Ово је антологијска верзија Павла Марића у изведби Бојана Димитријевића, једна од најбољих које сам гледао. Студент сам Љубише Георгијевског, који је лансиран шездесетих година са 'Покојником'. Хвала вам на лепој представи.“

Редитељ **Егон Савин** додао је да је много радио Стерију и Ацу Поповића. „Ако будем имао прилику, радићу све његове драме. То су писци који враћају публику у позориште, посебно у поплави постдрамског театра. Људи не знају шта гледају, треба им приуштити добро позориште на великој литератури. То је први и основни задатак редитеља. Мићо Табачки се љути што се ја бавим сценографијом, док адаптирам дело морам да имам решење простора, како испричати причу у том простору. Томе треба да се врати и да позориште исприча причу.“

Влатко Илић сматра да је тај однос према простору другачији у другим позоришним срединама. То није поетички поступак у процесу разумевања које је правило.

„Ми никада нисмо имали мејнстрим позориште као што је француско и енглеско. Код нас је све измешано. Свако треба да нађе свој приступ, публика мора да учествује у представи, а мора да зна шта гледа. Гледалац мора да има привилеговано место у позоришту“, рекао је **Егон Савин**.

Сценограф **Весна Поповић** укључила се у разговор и напоменула да се увек истражује период јер класични писац упућује на епоху. „Тај период био је један колаж, као и сценографија, али и колаж мусаве касаве и неких почетака урбанистичке планске градње. На том просторном нивоу то јесте салон. Један свет и једна цивилизација ствара Илирију. Мизансценски се јавља као још један лик, мислим да је то све увезано, ова сценографија има архитектонску чврстину али заправо је важан колористички контраст. Када се реализује представа, то падне у други план, али нама буде битно да ту буду елементи једног града. Ту се види Подгорица, то се на крају изгуби и постане неки Београд, Скопље, Ужице.“

Милена Кулић

СТУДЕНТ КРИТИЧАР: ПОКОЈНИК

„ПРАВДА УВЕК ПОБЕЂУЈЕ.“

Трећег дана фестивала, у оквиру такмичарске селекције, гледали смо представу *Покојник*, Црногорског народног позоришта Подгорица и Центра за културу Тиват. Режију и адаптацију текста потписује Егон Савин, који је сместио последњи комад Бранислава Нушића у Црну Гору, унесећи му дух времена у периоду између два рата.

Кроки сликара Увесе Поповић из представе „Покојник“

Редитељ је показао да је Нушићево дело, објављено 1937. године, безвременско и увек актуелно. Измештајући јунаке из Београда у Подгорицу, Савин је прилагодио језик ликова, играјући се са локалним говором. Уиграни глумачки ансамбл чине Марко Баћовић, Бојан Димитријевић, Нада Вукчевић, Горан Вујовић, Александар Радуловић, Лазар Драгојевић, Славко Калезић, Слободан Маруновић, Стеван Вуковић, Дејан Иванић, Стеван Радусиновић, Радмила Божовић, Јадранка Мамић, Драган Рачић и Слободан Вујадиновић. Успешно су нас увели у грађанску драму, са присутним комичним елементима на које је публика одобравајуће реаговала гласним смехом.

Након издаје и неверства супруге Рине (Нада Вукчевић), Павле Марић, ког игра Бојан Димитријевић, користи прилику да оде из земље на годину дана. Верујући да је Павле мртав, његова породица је распоредила наследство и живели су у благостању све до повратка Павла у Подгорицу. Марко Баћовић игра Спасоја Благојевића, Марићевог даљег рођака, вештог

манипулатора и преваранта, спремног да учини све како би сачувао своју моћ и богатство. Баховић вешто мења карактер свог лика и у једном тренутку га посматрамо као хладнокрвног човека који смишља план како да се реши Павла и задржи отето имање, док је у другом спреман да на коленима моли и плаче, тако показавши своје право, кукавичко лице. Спасоје је човек који је богатство стекао на непоштен начин и није му проблем да буде улизица ако то значи да ће задржати новац. Лик Павла Марића је приказ једног наивног човека, коме је највећа грешка што се заљубио у жену као што је Рина. Димитријевић игра Марића веома разиграно, доносећи на сцену промене у карактеру свог јунака када коначно добије прилику да приђе својој супрузи. У том тренутку нестаје лик достојанственог господина и видимо беспомоћног човека који ће учинити све само да му љубав буде узвраћена. Павле остаје без супруге, богатства, али и научног рада који је писао дуги низ година, наивно га поверивши Љубомиру (Лазар Драгојевић), који га касније објављује под својим именом. На крају је Павле принуђен да се повуче из земље, упавши у замку окупних и хладнокрвних људи који га окружују. Захваљујући организованој корумпираности медија, судства и полиције, Спасоје успева да протера свог рођака ван Подгорице. Стиче се застрашујући осећај док отворено посматрамо како функционисање једна организована банда, коју сасвим сигурно можемо поистоветити и са друштвом у којем данас живимо. Посебно бих истакла лик Рине у извођењу Наде Вукчевић. Донела нам је на сцену једну неодољиву и лукаву жену, која добро промисли сваки свој корак и тиме себи обезбеди новац који прижељкује највише од свега. Рина зна како мушкарци реагују на њену лепоту и вешто користи своје тело како би постигла циљ. Ласка јој знање да Павле и даље машта о њој, иако она нема осећања према њему. Друге две жене у представи су служавке у кући Марића. Марију (Јадранка Мамић), старију жену, Рина отпусти и на њено место доведе Софију (Радмила Божовић), девојку која отворено, али са утиском досађивања, показује спремност да легне у кревет са мушкарцем. Комичне тренутке у представи нам доноси Мило (Славко Келезић), симпатични Ринин љубавник, који у тренутку њеног страха да је Павле ипак жив извади висак и тиме проверава истинитост те тврдње.

Захваљујући сценографији Весне Поповић, публика стиче утисак затвореног простора. Кулисе постављене на сцени приказују фотографије града и заједно са салонским намештајем стварају утисак елегантности који се уклапа у костимографију Јелене Стокуће. Сцена и костими на крају представе постају контраст јунацима који су изгубили своје достојанство и показали своје право, преварантско лице.

Редитељ нам је успешно показао да Нушићеве јунаке можемо пронаћи у свакој пори данашњег друштва. Присвајају туђи новац, доносе одлуке уместо нас и боре се само за очување сопственог богатства. Када лик Спасоја поентира изреком: „Правда увек побеђује“, нама јесте смешно, али да ли можемо против тих малих људи који са толиком самоувереношћу ходају преко свих да би постигли свој циљ? Остаје нам само да будемо достојанствени у борби за нашу правду и да никад не заборавимо колико су такве особе истински несрећне.

Драгана Ђокић
Студенткиња 2. године драматургије
Академија уметности Нови Сад

ПОЗОРЈЕ МЛАДИХ

ЕНЕРГИЧНО ОТВАРАЊЕ ПОЗОРЈА МЛАДИХ

Класа четврте године глуме на мађарском језику Академије уметности у Новом Саду, предвођена професорком Маргаретом Табороши, имала је прилику да отвори овогодишње издање Позорја младих, ревије студентских представа које долазе из Србије и једног дела региона. То су и урадили представом *Прљава* која је публику толико закупила прецизном поставком драмског текста и глумачким вештинама студената, да се њен квалитет може упоредити и са појединим представама које су се претходних година нашле у такмичарској селекцији Стеријиног позорја.

Представа је заснована на драмском тексту мађарског драматичара, редитеља и глумца Беле Пинтера, а прати причу средовечног сеоског пара који усваја две девојчице. *Прљава* на почетку одаје утисак оштре друштвено-ангажоване представе која тематизује медицинско насиље над женама, тешкоће и бирократске лавиринте који су потребни за усвајање деце, као и расизам према Ромкињама (једна од усвојених девојчица је Ромкиња), али се потом преображава у комплексну породичну причу која кулминира инцестом и распадом породице.

Фото: М. Блашковић

Режију ове тематски и стилски вишеслојне представе потписује **Ервин Палфи** који је малобројним и скромним сценским средствима успео да дочара миље малог мађарског села – неколицином сламарица које су постављене на сцени, као и песмама са народним мелосом које глумци певају. Сценографија је скромна и костими у већини случајева нису нарочито знаковити већ генрички, што је разумљиво с обзиром да је у питању студентска представа, али није ни нарочита мана будући да онда до већег изражаја долази глума студената.

Када је реч о глуми, највише се издвајају два главна глумачка пара – **Леа Мезеи Грешак** и **Адам Ађаш** који играју средовечни брачни пар, као и **Регина Сабо** и **Фани Дупак** које играју усвојене девојчице. Иако је ово четворо глумаца сличних годишта, успели су да дочарају разлику између средовечних и млађих ликова уз помоћ различитих стилова глуме. Мезеи Грешак и Ађаш оживљавају своје ликове уз сталоженост и одмереност, махом исказивајући бурна емотивна

стања кроз погледе и држање тела. Сабо и Дупак, са друге стране, играју импулсивне тинејџерке, те бурно исказују емоције својих ликова уз честе осцилације у интензитету и врсти исказаних емотивних стања.

Пред остатком глумачке екипе коју чине **Чаба Бенце Кемивешок**, **Анабела Ходик** и **Бењамин Варга** био је нелак глумачки задатак да играју све споредне ликове, те је свако од њих играо по две или три улоге. Они су се водили принципом да не праве велику диференцијацију између споредних карактера, већ су их све оживели као једнозначне ликове, пуке представнике провинцијалног друштва. Ово се показало као добра одлука која је допринела томе да пажња публике буде усмерена на главне ликове и њихове комплексне односе.

Иако је фокус представе на глуми студената, вреди поменути и дизајнера светла **Роберта Мајороша**, светлосног техничара **Роберта Керекеша** и тон-мајстора **Акоша Диенеша**, будући да су светло и тон допринели стварању мистичне, готово снопике атмосфере која влада у селу из приче, а такође су допринели и осећају тензичности у представи.

Борисав Матић

СМЕХ, СТРАХ, СМРТ (НЕ НЕЖНО ТИМ РЕДОМ)

Дипломска представа „Скакавци“, класе глуме професора Бориса Исаковића и самосталног стручног сарадника Миљана Војновића на Академији уметности у Новом Саду, настала је по истоименој и вишеструко награђиваној драми Биљане Србљановић.

Централна тема текста и представе је страх од старења, једине горе пошасте од смрти и – последично, однос друштва према старима. Са једне стране старији су врховни ауторитет, извор мудрости и доносиоци одлука, а са друге они се маргинализују и због своје нарави и физичких ограничења њихова деца их уклањају (или макар желе да истисну) из својих живота. Јунаци се суочавају, углавном неуспешно, са различитим аспектима умирања и старења – деменцијом, непокретношћу, друштвеном нерелевантношћу, телесним старењем... Млади, тридесетпетогодишњаци, представљени су као стари, депресивни, забринути, незадовољни и исфрустрирани, док су њихови родитељи и други припадници старије генерације витални духом, амбициозни, непоколебљиви да наставе свој живот и далеко су систематичнији и организованији. Додуше, нико није срећан. Иако у драми постоји сукоб генерације, он није у примарном фокусу јер је најчешће третиран кроз хумор – на пример комична сцена у којој мајка (**Маја Јелић**) ненајављено долази у посету својој анксиозној кћерци, усамљеној и вечно под стресом, Жани (убедљива **Нина Перге**).

Од настанка „Скакаваца“ Биљане Србљановић написано је много анализа самог текста, те ће се овде завршити драматуршко сецирање комада и прећи на фантастично уиграну колективну игру младих глумаца. Нарочито је занимљиво упоредити дипломску представу са њиховом

прошлогодишњом изведбом „Породица Топаловић“ са Позорја младих. Класа глуме показала је велики глумачки раст, зрелост, истрајност и спремност да се већ на почетку својих каријера ухвате у коштац са вишеслојношћу и комплексношћу овог драмског текста.

Фото: М. Блашковић

Нарочито бих издвојила улогу геја Фредиа (**Марта Шћекић**) у којем је глумица показала раскошни таленат и широк дијапазон глумачких способности – од комичног карактера, феминизираниог хомосексуалца оптерећеног својим изгледом са лакоћом је дошла преко монолога болне истине да отац не прихвата његову сексуалну оријентацију, да због његове болести не може да живи свој живот, па све до искреног прихватања бриге о оцу (**Аца Лазин**). Врло добар контраст у сценама са Фредидејем створила је његова сестра Дада (тачна и прецизна **Невена Ковачевић**). Дадину породицу чине њен муж Милан (**Страхиња Пушкаревић**), бескрајно иритантна кћерка Алегра (са тачном мером изафектирана **Јована Омеровић**) и свекар, Миланов отац црногорског нагласка, више строг него правичан (ефектан **Раде Перовић**). За њега, као прилепак, везан је Симић, амбициозни академик у позним годинама (**Марко Петковић**). Следећи сјајан глумачки пар чине „чаробна“, односно видовита шминкерка Надежда (прекрасна **Марија Ашанин**) више симбол него лик, препуштена стихији живота, неспремна за делање и параноични, анксиозни телевизијски водитељ (**Огњен Мићовић**) преплашен од смрти.

Просторна подељеност (сценограф **Зоја Ердељан**, асистенти: **Доротеја Јонов**, **Зорана Рабреновић** и консултант сценографа: **Радивоје Динуловић**) на горњи и доњи план сцене и леву и десну половину, заједно са акцентима начињеним дизајном светла (**Лука Ђуричин**, **Немања Тмушић**) и звука (**Предраг Ђорђевић**) одлично кореспондира са фрагментарном формом текста.

Невероватну енергију, емотивност и радост је ова представа донела публици. Напоменула бих и да је представа посвећена преминулој колегиници и глумици Достани Николић по којој је названа друга кћерка Даде и Милана чиме су млади људи већ сада показали, много боље од јунака „Скакаваца“, како се суочити са одласком других и драгих – непрекидним чувањем од заборавља.

Дивна Стојанов

ЈУЧЕ НА ПОЗОРЈУ

Промоција позоришних издања Дани књиге (I) ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ ОСТАЈЕ ЗА ИСТОРИЈУ

Нова издања Стеријиног позорја и других издавачких кућа биће током Фестивала промовисана у четири термина. Јуче, првог Дана књиге, представљена је издавачка делатност Стеријиног позорја: нове свеске часописа за позоришну уметност „Сцена“, књига „Театрологике 2“ Оливере Милошевић и најновије издање „Генеза Стеријиних комедија“ Саве Анђелковића. Модераторка Дана књиге је Дивна Стојанов.

О новинама у „Сцени“ између два фестивала говорио је главни уредник Милош Латинковић. „Без Стеријиног позорја 'Сцена' не би имала овакав живот, ни театролошки, ни као часопис. Четири броја годишње су наше опредељење, уз труд да у периодици будемо у исто време и актуелни и аналитични“, рекао је Латинковић, подсетивши да се битан и успешан сараднички живот са уредницом историјске рубрике Исидором Поповић и секретарицом редакције Весном Гргинчевић завршио и пожелео добродошлицу новој колегиници, уредници Издавачке делатности СП и секретарици „Сцене“ др Ружи Перуновић. У „Сцени“, по речима Латинковића, нема више места рубрици Савремени светски драматичари, јер се показало да није стигао, у мери у којој се очекивало, повратни одзив позоришта на објављене драме – на нашим сценама није било извођења представа по тим драмским текстовима. Уместо тога кренули су интервјуи са глумцима, редитељима, драматурзима, што ће, сматра редакција, „Сцени“ дати нови оквир. Важно је изнети информацију о постојању електронског издања „Сцене“ латиничним писмом на сајту Стеријиног позорја.

Латинковић је подсетио да је редакција продужила рок предвиђен за слање предлога критичара за избор најбоље представе за 2023. до 15. децембра.

На велико задовољство колега, јуче је на Данима књиге представљена нова уредница историјског блока у „Сцени“, театролошкиња Милена Кулић. Она је, како је рекла, одрасла уз „Сцену“, а у новом свету редакције у који с радосћу улази, помно ће настојати да учи од својих претходника али и да привуче младе генерације на активнију сарадњу.

На питање како види спону између театарске теорије и праксе, Александар Милосављевић одговорио је да је то питање за научни симпозијум. Људи, сведочи Милосављевић, „нису заинтересовани за теорију, већ само за површно сазнање о томе шта се догађа у белом свету. Питање је и ко се уопште данас бави теоријом? Ово је време 'Болоње', што нас доводи у ћорсокак, сужава нас, уместо да нам даје ширину. Ово време у коме живимо није срећно, једино што нам преостаје јесте да радимо најбоље што умемо“. Милосављевић нас је обавестио о једној врло важној новини тј. латиничном издању „Сцене“ које се може наћи на сајту Стеријиног позорја. Ово је оценио генијалним потезом јер је часопис „и пријемник и одашиљач за информације из региона и сада га жељно читају млади људи који не владају ћириличним писмом“.

„Пред сваки број плачем и вапим – Да ли вам је неко послао неку нову драму? Имам озбиљан увид у драмску књижевност код нас и знам да немамо одговор домаћих позоришта на савремени драмски текст, за кога је дошао невесели тренутак“, рекао је Жељко Јовановић, уредник рубрике Нова драма у „Сцени“. „Готово да нисам срео комедију, све су то занатски врло добри текстови, али тешке драме, адолесцентски сукоби... Нису деца крива, такав је дух времена!“

Фото: Срђан Дороски

У књизи „Театрологике 2“ ауторка Оливера Милошевић представља серију разговора са најзначајнијим ствараоцима у постјугословенском позоришту који су прављени за телевизију. Ауторка је објаснила технику преласка ових интервјуа из говора у писани медиј рекавши да су настали тако што је прилоге за телевизијски серијал „очистила“ од обиља инсерата и фотографија из емисија и оно што је остало, а то је суштина, ставила на папир.

По речима др Ивана Меденице ова књига припада пољу позоришне публицистике и чини „јак добар спој озбиљне публицистике и театролошке строгаће“, те подсетио на Жор-

Фото: М. Блашковић

„Сцена“ број 2, као и у претходним периодима пред Позорје, доноси интервју са селектором 68. Стеријиног позорја др Миливојем Млађеновићем, те, између осталог, и разговор са Франком Касторфом Оливере Милошевић у преводу Душана Николића са немачког језика, памтљивог садржаја и још памтљивијег наслова „Класика је барутана, коју још нико није дигао у ваздух“.

жа Банија и Јована Христића који су „делили резерву према строгим театролошким приступима“. „Театрологике 1 и 2“ су запис преузет из телевизијског формата, што је врло занимљиво, јер у времену у коме су нам потребне нове платформе које чине разни дискови и УСБ-ови, испоставило се да су нам ипак потребне књиге!“

„Реч је о изузетно занимљивој књизи, која није намењена само стручној публици. Тридесет четворо саговорника у обе књиге су уметници који поседују и друштвену одговорност и свест. Њихова прича најчешће отвара питања данашњег времена с лекцијама из прошлости, које нисмо добро савладали. Књига је и драгоцен архива за будућа истраживања о времену у коме живимо, а јако је важно што је заједнички именитељ текстова чињеница да све истине које су изречене нису представљене као коначне, већ позивају на дијалог“, оценила је др **Ружа Перуновић**.

Др **Весна Крчмар**, дугогодишња уредница листа „Позориште“ (поверила се присутнима да јој је то најмилије звање), књигу „Генеа Стеријиних комедија“ **Саве Анђелковића** назвала је „књигом која је требник за проучавање Стеријиног дела, почетак позоришног живота и почетака драмске књижевности“. „Анђелковиће нам је дао неопходан приручник за почетак позоришног и драмског живота код Срба. Литература о оцу српског позоришта Јовану Стерији Поповићу, као и обавезна литература за студије театрологије, драматургије, била би непотпуна без овакве књиге... Ово је круна истраживања о Стеријиној комедији, почецима нашег позоришног живота, неопходна синтеза“, оценила је Весна Крчмар.

Фото: Срђан Дорошки

„Магистрирао сам на Стерији и волео бих да сам током рада имао пред собом сјајну књигу Саве Анђелковића коју препоручујем за читање“, рекао је директор Стеријиног позорја др **Мирослав Мики Радоњић**, изневши да је по доласку на чело Стеријиног позорја инсистирао на томе да Позорје мора да оснажи своју издавачку делатност, јер оно што остаје као траг рада увек је међу корицама књига. Он је напоменуо да је ово шеста књига у едицији џепног формата „Експозиција“, а намера је да се у оквиру ове едиције објављују важне студије које обухватају и теоретичаре и практичаре позоришта. „Мислим да су све делатности Стеријиног позорја“ подједнако важне, али издавачка делатност остаје за историју те је изузетно важна за овај контекст суровог времена и простора на који тешко да можемо гледати с оптимизмом“.

Бранислава Опрановић

**СУТРА НА ПОЗОРЈУ
УТОРАК, 30. МАЈ**

11.00 часова / Међународна селекција „Кругови“

Тена – кроника распада једне љепоте

12.00 часова / Такмичарска селекција

Округли сто: Yankee Rose

13.00 часова / СНП, Камерна сцена

Позорје младих

Бекство ка себи

(одломци из античких трагедија)

Факултет савремених уметности Београд

14.00 часова / Академија уметности Нови Сад

Јавно читање радова студената драматургије

Факултет драмских уметности Београд

18.00 часова / СНП, Камерна сцена

Позорје младих

Вилијам Шекспир, Том Стопард: Роз, Вил, Џил

Факултет савремених уметности Београд

19.00 часова / СНП, Сцена „Јован Ђорђевић“

ТАКМИЧАРСКА СЕЛЕКЦИЈА

YANKEE ROSE / реприза

Текст: Слободан Обрадовић

Режија: Милош Лолић

Београдско драмско позориште

(Публика је на сцени)

20.30 часова / Културни центар Новог Сада

Позорје младих

Хенрик Ибзен: Нора - луткина кућа

Академија умјетности Бања Лука

(Република Српска, Босна и Херцеговина)

21.00 час / Новосадско позориште/Újvidéki Színház

ТАКМИЧАРСКА СЕЛЕКЦИЈА

52 ХЕРЦА

Текст: Тијана Грумић

Режија: Мојца Мадон

Словенско народно гледалишче Нова Горица (Словенија)

МАМА:

У овој нашој породици доста се

једе

спава

смеје

шета

пева

галами

и прича о небу

и мору.

Највише се прича о небу

и мору.

(Тијана Грумић, 52 херца)